

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De iuramento à Medicis praestito momendi infirmos. vt confiteantur. §. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

fideiubere, etiam absque necessitate. Quia Textus in c. 1. de fideiussoribus si frequentiam fideiussorum dicit; non enim fideiussoribus inferuit, nisi qui passim fideiubere Dixi fideiussorem pro Layco interdicitam esse clericis, nisi necessitas urgeat. Nam stante necessitate qualis est, si Laycus valde indiget fideiussione, & non est alius Laycus, qui possit aut velit pro illo fideiubere, clerici fideiubere possunt, vt docent Doctores statim referendi. Neque enim ab opere vrgentis pietatis prohiberi debeant. Quod si clericus pro Layco absque hac necessitate fideiubeat, fideiussio tenet; & obligatur soluere principali non soluente. Hac tradunt Gloss. in *supradicto cap. Syluest.* verbo *fideiussor. quest. 3.* Gregorius Lopez *leg. 4.5. tit. 1. partia 1.* Ioannes Gutierrez de *Iuramento* 1. p. 72. per totum Sanch. *lib. 4. sum. c. 8. num. 16.* Obligatio autem soluendi solum esse potest de bonis patrimonialibus, vel ad summum de redditibus beneficij, vt notauit Syluest. verbo *fideiussor. q. 3.* Gregorius Lopez *q. d. leg. 4.5. tit. 6. partia 1.* His positis.

Dicendum est; si clericus Iuramentum praestet nunquam fideiubendi, inualidum est. Quia pro alio clerico fideiubere potest sicuti potest Laycus. *leg. omnes §. in hac. Cod. de Episcopis.* Item pro Ecclesia sua fideiubere potest. *Authentic. de Sanctis Episcopis §. pro omnibus collat. 9.* Ergo illud Iuramentum impeditiuum est maioris boni; ac proinde obligare non potest, nisi in illis casibus, in quibus hoc Iuramentum a Layco praestitum diximus obligare. Sic Syluest. Gregorius Lopez Ioannes Gutierrez. Sanch. *locis allegatis.* Verum si Iuramentum cum limitatione fiat, non fideiubendi pro Layco, validum est, & firmum. Quia est Iuramentum de re sibi praecipua. Neque opus est casum necessitatis excipere. Quia iam subintelligitur exceptus. Sic Ioan. Gutierrez. *dicta 1. p. de Iuramento cap. 72. n. 5.* Gregorius Lopez *dicta lege 4.5. tit. 6. partia 1. in principio. Sanch. lib. 4. sum. cap. 8. num. 19.*

Ad hac reduci possunt Iuramenta, quae frequenter mercatores emittunt de non emendo auctiori pretio, vel non vendendo viliori. Quae certe obligatoria non sunt. Cum neque in Dei honorem cedunt; neque in proximi utilitatem. Ad summum cedunt in utilitatem propriam, cui ipse iurans facile cedere potest. Non igitur ea seruare obligatur. Sanch. *lib. 3. sum. c. 9. n. 15.* Bonacina *tom. 2. disp. 4. de Iuramento q. 1. punct. 4. n. 1.*

§. III.

De Iuramento non accusandi, nec denunciandi delinquentes.

S V M M A R I V M.

- 1 Expenditur textus in c. quemadmodum de iureiur.
- 2 Apponitur distinctio de iuramento ante delictum commissum, vel post: Et sub ea distinctione quaestio fit satis.
- 3 Si communi bono satisfacere potes denunciatione, obligaris non accusare.
- 4 Iuramentum quo volenti committere aliquod delictum promittentes pro illo soluturam penam, non obligat.
- 5 Quid de iuramentis accusandi, vel denunciandi aliorum crimina.

1 Innocentius tertius in *cap. quemadmodum §. illud. de iureiurando*, declarat qualiter hoc Iuramentum obligare possit. Inuit enim, si Iuramentum factum sit generaliter de non accusanda vxore super vilo crimine, obligatorium non esse. Quia est de re illicita. Et probat Pontifex. Nam si mulier fieret infidelis, aut noller cohabitare viro absque contumelia creatoris, obligatus esset vir propter bonum publicum eam accusare. Non igitur obligare potest Iuramentum in tota illa latitudine sumptum. Et de hac parte nemini est dubium, Deinde subdit Pontifex, si Iuramentum factum sit de non accusanda vxore de adulterio; tunc videri vt propter iusurandi religionem vir accusare desistat vxorem, ad diuortium celebrandum, quamquam denunciare eam possit, ad poenitentiam peragendam: In quibus verbis incidat Pontifex non posse virum accusare vxorem ad effectum diuortij. Quia cum iuri celebrandi diuortium, ipse cedere possit; videtur obligatus *supradicto Iuramento* a tali accusatione abstinere.

2. Ceterum, vt textus hic clarius eluceat, & quaestioni faciamus satis. Suppono cum Panormitano in *supradicto Textu, num. 7. & 14.* Iuramentum de non accusanda vxore de aliquo particulari delicto (& idem est de quolibet alio delinquente) fieri posse ante delictum commissum, vel post commissum delictum, & non emendatum, vel iam emendatum. Si post delictum commissum & emendatum iurasti non accusare vel denunciare, ipsaque delinquens Iuramentum acceptauit, obligatus es seruare Iuramentum. Quia in eo enentiu sola satisfactio iniuriae propriae, cuius per Iuramentum cedis, honestare

accusationem, vel denunciationem poterat. Excipe tamen, nisi praecipo superioris vrgentis de denunciatione facienda, illis in casibus, in quibus obligari potes ad denunciationem, seu accusationem. Nam Iuramentum praedictum non potest huic iuri, vt in praesenti notauit Bonacina *tom. 2. disp. 4. quest. 1. de Iuramento p. 4. num. 3.* Si vero Iuramentum sit ante delictum commissum, vel post delictum commissum, sed non emendatum, sed potius persistens; (quae meo iudicio idem sunt) obligaris solum ad non accusandum vxorem ad effectum diuortij; vel quemlibet alium delinquentem ad effectum, cui ipse cedere poterat. At non obligaris ad non accusandam vxorem, vel quemlibet alium delinquentem ad publicam vindictam, si id commune bonum exposuisset expediensque Reipublicae sit. Alias tribueretur delinquentibus occasio, libentius peccandi, scilicet non esse accusandos. Quapropter caute dixit Pontifex, vir propter iusurandi religionem desistat accusare vxorem ad diuortium celebrandum; quasi tacite inueniens, ad vindictam publicam, & commune bonum accusare eam posse, si id viderit expedire. Sic Basilius Legionensis *lib. 12. de sponsalibus, cap. 8. num. 29.*

3. Aduerto tam nisi huic communi bono, & vindictae publicae satisfieri sufficienter possit denunciatione, & Iuramentum praestitum de non accusando, nequaquam accusare poteris. Quia cum sit Iuramentum in fauorem tertij, & seruati possit absque interitu salutis aeternae, seruandum est. Sic docent Panormitanus & Gloss. *ubi verbo crimine, & verbo desistat.* Suarez *lib. 2. de Iuramento, cap. 18. a num. 15. vix cap. 2. n. 22.* Lessius *lib. 2. de iustitia, cap. 42. dub. 4. n. 19.* Et addit si Iuramentum de non accusando, vel denunciando criminaliter esset metu extortum, probabile esse non valere.

4. Ex his colligere potes, nullum esse Iuramentum, quo volenti committere aliquod delictum, promittas loco illius soluturam penam. Quia est promissio de re turpi, & ad peccatum incitante. Colligitur ex *lege si de ro §. ultimo, ff. de iuramentis.* Idem est, si cum economo, & negotiorum gestore in eas pactum, vt non reneatur de dolo, aut furto, quod in administratione commiseris, nullum est tale pactum, etiam Iuramento firmatum. Quia praebet occasionem peccandi. Scitis est, si, facto dolo, aut furto, remittas, vt expresse habetur, *leg. si vnus §. illud, & §. pactu ff. de pactis, lege pacti, que C. de pactis, & leg. 2.9. tit. 11. partia 5.* Et notauit Basilius Legionensis *lib. 12. de matrimonio, cap. 8. n. 28.*

5. Ad hac per contrarium sentim reduci possunt Iuramenta ab aliquibus emissa accusandi, vel denunciandi aliorum crimina, quae frequenter sunt animo vindictae; ac proinde non obligant, vt pote de re illicita. Imo si hic animus de graui vindicta esset; graue esset peccatum; non solum contra charitatem proximi ob malum, quod illi vis; sed etiam contra religionem; eo quod nomen Dei illius ad te firmandum in proposito vindictae. Pueri autem iurantes accusare alios apud Magistros, & parentes, regulariter in hoc Iuramento solum venialiter peccant. Quia esto animo vindictae iurent, non est vindicta grauis. Idem est dicendum de Iuramento emisso a parentibus, heris, dominis castigandi filios, seruos, & famulos, non esse obligatorium. Quia regulariter animo vindictae emittitur. Sed quia vindicta grauis esse non solet, non excedit culpam venialem. Quod si animo correctionis hac Iuramenta castigandi vel denunciandi emissa sint, & appareat castigatio vel denunciatio correctioni expedire; pro qualitate conuenientis, ad hunc finem obtinendum, obligabit Iuramentum. Ratio tamen, vel nunquam obligatio grauis est; imo sepe est nulla. Quia ex denunciatione vel castigatione sic promissa, & executioni mandata frequenter maiora incommoda nascuntur, quam utilitates. Adde si delinquens emendatus sit, vel paratum correctioni se ostendit; Iuramentum poenitionis, & denunciationis cessat. Quia videtur factus sub hac tacita conditione, nisi delinquens se correxerit. Hac tradunt Lessius *lib. 2. de iustitia c. 42. dub. 4. n. 22. circa med.* Sanch. *lib. 3. sum. c. 9. n. 16. & 17.*

§. IV.

De Iuramento a medicis praestito mendum infirmos, vt confiteantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Quid in hac re Pontifices statuerint.
- 2 Qua infirmitas esse debeat, vt medicis teneantur moueri infirmos? Quid sentiat Nauarrus?
- 3 Quid tenendum?
- 4 Qualiter monitio ante omnia fieri debeat?
- 5 Quomodo obligentur medici non visitare infirmum, nisi de confessione facta constet.
- 6 Quid de *supradicto Iuramento* sententiam sit, speciatim consuecudine.

1. EX praescripto Pij quinti omnes medici, cum eis facultas medendi conceditur, praestare teneantur Iuramentum,

DE
ASTI
PALA
TON
LIB. II

tam, monendi infirmos, vt consecantur. Dubium aurem est; non qua ratione hoc iuramentum sit licitum; cum aperit sit licitum, & honestum esse; sed qualiter illo obligentur.

Pro quo supponendum est, Innocentium tertium in *c. cum infirmis, de parit. & veniss.* districte precipere medicis corporum, vt cum eos ad infirmos vocare contingerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant; vt medicos aduocent animarum, vt postquam fuerit infirmo de spiritali salute prouisum ad corporalis medicinae remedium salubritus procedatur. Quod decretum innoauit, & aggregauit Pius quintus in quadam constitutione, quae incipit *Super gregem dominicum* edita anno domini 1566. die octaua Maij Pontificatus sui anno primo *ibi*. Namque precipit medicis ad infirmos in lecto iacentes vocatis, vt eos ante omnia moneant de confessione faciendâ; neque tertio die eos visitent; quin eis coact per scriptum confessoris confessionem esse factam, & subdit Pontifex. De horum exacta obseruatione iuramentum debere medicos praestare; cum facultas eis conceditur medendi. Violantibus vero hoc decretum, graues penas imponit, scilicet infamia & priuationis gradus doctoratus, vel licentiarum, quo indigni fuerint; & insuper vt multentur pena pecuniaria arbitrio ordinariorum, vltra penas assignatas in *de cap. cum infirmis*.

2. Praecipua difficultas huius legis est. Quae infirmitas esse debet, ad cuius curacionem medici procedere non possunt; quia infirmum moneant de confessione faciendâ? Plures Doctores censent solum esse infirmitatem periculum vitae inducentem. Sic Nauar. *c. 25. num. 61.* Gratias *1. p. decision. lib. 3. cap. 14. n. 7.* Manuel. *1. tom. sum. c. 246. sine*, quod periculum solum contingit, (inquit Rosella verbo *medicus*, *num. 3.* & *ibi Angelus num. 9.* quando ratione eius tenetur ager praecipit diuino non confessionis, mouentur; quia seculo hoc graui periculo etiam medici timorati non admonent infirmum de confessione faciendâ; saepeque in febribus malignis vno vel alio die medicinas applicant; quin hanc monitionem praemittant. Non igitur intelligi debet de infirmitate quacumque graui, & periculosa; sed de ea, quae proximum periculum avertit.

Sed aduersus supradictam sententiam obstant verba Textus in *supradicto, cap. cum infirmis*, *ibi*. Praesenti decreto statuimus, & precipimus. Iunctis his, quae dicit Pius quintus in sua constitutione, se nolle hoc tam salubre praecipitum vlla temporis praescriptione aboleri. Quae denotant nouum praecipitum facti, medicisque obligant ad aliquid aliud vltra obligationem, quam habent ex iure diuino, quae nulla temporis praescriptione aboleri potest. Constatque ex ratione decidendi *cap. cum infirmis*, quae est; ne cum infirmi admonentur, existiment, se iam esse in periculo, & afficiantur tristitia; ac proinde facilius mortis periculum incurant. Supponit ergo Pontifex debere monitionem fieri, antequam in hoc periculum deueniant. Si igitur solum obligentur infirmos admonere; cum infirmi in periculo mortis proximum incidunt, & praecipit diuino confiteri tenentur: Sane quicumque esset admonitus, intelligeret in periculo proximo mortis esse; ac proinde in desperationem salutis incidere posset, quod Pontifex vitare intendit.

3. Propter haec Sanchez *lib. 3. in Decalog. c. 16. n. 7.* Suarez *4. tom. in 3. p. disp. 35. sect. 3. num. 4.* affirmant sufficere infirmitatem, quae ex se lectum petat etiam si periculum proximum mortis non imminat. Idem sentit Caietanus *sum. verbo medicus, ad finem*. Fabiana verbo *medicina quaest. 12. num. 17.* Syluester verbo *medicus, quaest. 3. d. 3.* Bonacina *tom. 2. disp. 4. quaest. 1. de iuramento p. 16. num. 10. & in sine*. Et mea quidem sententia est explicatio germana Textus, & fini Pontificis conuenientissima: ac proinde retineamus. Aduerto tamen non esse opus, vt medicus per seipsum infirmum moneat; sufficienter satisfacit, si moneat per interpositam personam.

4. Secundo addit in supradictis decretis. Vt haec monitio ante omnia fiat. Quod qua ratione intelligatur, variant Doctores. Nam Officinis, Ancharanus, Ioannes Andreas, & Abbas in dicto *cap. infirmis* & Syluester verbo *medicus q. 3. d. 2.* Existimant monitionem non solum applicationi medicinarum praestendam esse, sed etiam conuentioni de salario praestando, subditque Syluester & Rosella medicos omittentes monitionem priuatos esse iure exigendi salarium, postquam ab illis reperti. Quia contra legem recipiunt, & tanquam contra legem receptum pro infecto haberi debere iuxta *legem non dubium, Cod. de legibus*. Ceterum haec sententia rigida est, nec videtur probanda. Nam de salario potest esse conuentio, antequam infirmitas nota sit, monitio autem ad confessionem necessario debet subsequi infirmitatis noticiam. Non igitur conuentioni salarij est necessarium praemittenda monitio. Deinde probandum non est, quod tradunt Rosella, & Syluester. Nam esto obligentur medici ante conuentionem de salario, moneat infirmos, & monitionem omiserint; non obinde priuati sunt iure exigendi salarium; neque ab illis reperti potest tanquam male acceptum. Quia petitio salarij secundum se non est illis prohibita; ad summum est prohibita petitio salarij, & conuentio ante monitionem. At sic prohibi-

ta peti, si de facto petantur, restituenda non sunt. Neque obstat *lex non dubium*. Nam intelligenda est de iis, quae directe legi aduersantur; non de iis, quae solum aduersantur in quadam circumstantia, vt in praesenti. Petitio namque salarij non aduersatur legi, sed petitio ante monitionem; ac proinde petitio sustinenda est; tamen monitio praemissa non fuerit. Quapropter cum Pontifex dixit monitionem ante omnia praemittendam esse; exillimo, id solum voluisse, vt ante omnem medicamentorum applicationem monitio praecedat. Sic Nauar. *sum. c. 25. num. 61.* Sanchez *d. lib. 3. sum. cap. 16. num. 4.*

5. Tertio addit Pius quintus, ne elapso tertio die ad monitionem medici visitent aegrotum; quin eis coact per scriptum confessoris, fuisse confessum; nisi confessorius ex rationabili causa longius tempus concedendum iudicet. Quod decretum, ne videatur charitati contrarium quae obligat etiam obstinatis fauere, cum est periculum moris; dicendum est, Pontificem solum velle, ne medici visitent aegrotum reuocentur conficere in penam suae obstinationis, quando non est probabile periculum, vel moriendi, vel aggravandae infirmitatis ex desertione. Nam si hoc probabile periculum sit, credendum non est Pontificem obligare voluisse medicos, ad sic deserendum infirmos, cum id contra charitatem esse videatur. Suar. *d. tom. 4. in 3. p. disp. 35. sect. 3. num. 5.* Sanchez *lib. 3. in Decal. cap. 16. num. 10.*

6. Haec dicta sint spectato iuris rigore. At si consuetudinem spectemus; existimo in Hispania hoc decretum consuetudine derogatum esse. Videmus namque medicos timoratos visitare infirmos graui morbo affectos, quin de confessione faciendâ moueant, quo vsque periculum mortis vident imminere; neque exigunt testimonium in scriptis de confessione facta; neque penam illo decreto lae imponunt. Quocirca cum iuramentum faciunt medici de seruando decreto Pij quinti, intelligi debet, prout decretum vsu receptum est. Sic Suarez & Sanchez *supra*.

§. V.

De iuramento decurionum, scribarum, & aliorum iudicum.

SUMMARIUM.

1. Decuriones quod iuramentum emittant.
2. An obligentur peccata publica inquirere? Aliqui affirmant, probabilius est oppositum.
3. Quid de obligatione seruandis secretum.
4. Quid de iuramento scribarum seruandi taxam à Rege praescriptam.
5. Quid si taxa sit consuetudine derogata? verius est non obligari.
6. Iurans seruare statutum alicuius collegij religionis, &c. obligatur eo genere obligationis, quo obligantur statuta.
7. Quid de iuramento aliorum iudicum.

Curum est, omnia haec iuramenta licita, & obligatoria esse, & Republicae conuenientia. Solum est dubium, qualiter iurantes illis teneantur.

1. Decuriones namque vulgo Regidores Iurandos iuramentum emittunt, tum seruandi secretum earum rerum, quae in consistorio tractantur, tum prospiciendi bono communi Republicae, & manus suam fideliter obeundi.

2. Quo iuramento facto censet Petrus Nauarra *lib. 3. de reformatione cap. 3. sub 3. num. 20.* Manuel Rodriguez *2. tom. sum. cap. 28. num. unico in 4. interrogat.* Supradictos decuriones obligatos esse sub mortali, inquisitionem facere de peccatis publicis, verbi gratia. An sint publici concubinarij; an sint mensae expositae ad ludum, mulierculae medicarices, maleficae; iurgia; odia; & alia similia; quae rempublicam inficiunt; & facta inquisitione obligatos esse denunciare iudici, vt remedia adhibeat. Quod si in tali denunciatione, aut inquisitione notabiliter negligentes fuerint, affirmant supradicti Doctores, eos petitorij mortalis teos fore. Quia & ratione officij & iuramenti ad haec munera praestanda obstringuntur.

Ceterum Doctissimus Thomas Sanchez *lib. 3. in Decalog. cap. 14. num. 16.* Affirmat se consuluisse penitissimos aduocatos Regiae Cancellariae Graustaten. Ib. que omnes vnanimi consensu respondisse, decuriones seu Regidores ex proprio officio solum teneri prospicere bono publico, & temporalis Republicae, quale est, vt populus recte prouideatur, praemia rerum venialium non sint excessiua, ne ministri publici iniuriam ciuibus faciant, neve grassentur latrones, sed viae publicae sint tuta, & si forte alicubi pestis sit, ciuitas custodiatur, &c. Non tamen tenentur ex suo particulari officio, neque ex iuramento alia peccata publica inquirere, & denunciare. Cui sententiae ipse Sanchez libenter assentitur cum Abedo in curia Pisana *lib. 2. cap. 3. n. 1.* Et mihi placeat; tum quia praepcepta non sunt multipli-